

Tomasz HUFLEJT

Materiały do znajomości rośliniarek (*Hymenoptera*, *Symphyta*) Pienin

Fauna rośliniarek (*Symphyta*) naszego kraju jest stosunkowo słabo poznana nawet w zakresie rozmieszczenia geograficznego gatunków. Fragmentaryczne wiadomości na ten temat znajdują się w nielicznych regionalnych bądź ogólnokrajowych spisach faunistycznych, opublikowanych w większości przed kilkudziesięciu laty. Nowszych danych o występowaniu rośliniarek w Polsce znajdujemy w naszym piśmiennictwie entomologicznym niewiele. Szerszych opracowań doczekały się ostatnio jedynie gatunki minujące oraz powodujące wyrośla, a także ważniejsze szkodniki w gospodarce rolnej i leśnej. W sumie jednak gatunki, o których tutaj mowa, stanowią niewiele ponad 10 procent ogółu fauny rośliniarek naszego kraju.

Rośliniarek Pienin nikt dotychczas nie opracował. Jedyne fragmentaryczne informacje o występowaniu na tym terenie przedstawicieli *Symphyta* można znaleźć w doniesieniach faunistycznych NOWICKIEGO (1864), WIERZEJSKIEGO (1868), NIEZABITOWSKIEGO (1897 i 1899) oraz OBARSKIEGO (1931a i 1933). Dane te ograniczają się do stwierdzenia występowania w Pieninach 25 gatunków rośliniarek.

Do niniejszego opracowania wykorzystano nieliczny, ale ciekawy materiał, zebrany głównie w okresie maja i lipca 1972, czerwca, lipca i sierpnia 1973 oraz maja i lipca 1974 w ramach badań nad fauną Pienin, które prowadził w tym czasie Instytut Zoologii PAN z Warszawy. Do tego zasadniczego materiału dołączono także niewielką liczbę okazów, które zostały schwytane przy innych okazjach w okresie sierpnia w latach 1955, 1956 i 1963. Specjalne badania nad tą grupą błonkówek nie były prowadzone. Autor przebywał co prawda w czerwcu i lipcu 1973 w Pieninach, ale zajmował się głównie zbieraniem muchówek z rodziny *Agromyzidae* dla dra J. T. NOWAKOWSKIEGO (Instytut Zoologii PAN, Warszawa) i nie prowadził szczegółowych obserwacji nad rośliniarkami.

Zbioru materiałów, wykorzystanych w niniejszej pracy, oprócz autora dokonali: W. BAZYLUK, W. KULERSKI, J. NAST, A. RODZIEWICZ, J. SAWONIEWICZ oraz K. WINNIK, za co wszystkim tym osobom autor pragnie w tym miejscu gorąco podziękować.

Autor dziękuje także drowi J. T. NOWAKOWSKIEMU i drowi R. BIELAWSKIEMU z Instytutu Zoologii PAN w Warszawie za umożliwienie mu wzięcia udziału w badaniach na terenie Pienin oraz drowi M. KAKOWI (Muzeum Zoologiczne Uniwersytetu Wrocławskiego) za udostępnienie materiałów porównawczych ze zbiorów przechowywanych w Muzeum.

Materiały dowodowe znajdują się w Instytucie Ochrony Lasu i Drewna Akademii Rolniczej w Warszawie.

Praca niniejsza nie daje pełnego obrazu fauny *Symphyla* Pienin. Ponieważ autor nie zamierza, przynajmniej w najbliższym czasie, prowadzić systematycznych badań, które umożliwiłyby pełne poznanie i scharakteryzowanie rośliniarek tego interesującego regionu, dlatego też wydaje się celowe ogłoszenie wyników badań nad materiałami dotychczas zebranymi.

Wykorzystany w pracy materiał został zebrany głównie w Pieninach Właściwych (Centralnych). Tylko nieliczne okazy pochodzą z Pienin Zachodnich (stanowiska: Nowa Góra, Sromowce Wyżnie, Czorsztyń) oraz Pienin Małych (stanowiska: Homole, Jaworki). Wszystkie pozostałe wymienione w pracy stanowiska znajdują się na obszarze Pienin Właściwych.

Wykaz środowisk łącznie z podaniem stanowisk, z których pochodzi zebrany materiał, przedstawia się następująco:

1. olszynka karpacka

Stanowiska: Kras, 425 m npm; Czorsztyń, obok przystani flisackiej, 480 m npm.

2. młaka

Stanowisko: ujście Ociemnego Potoku, 430 m npm.

3. łąki pienińskie i polany

Stanowiska: doliny nad Gródkiem, 600–640 m npm; Stolarzówka, około 650 m npm; polana Wyrobek, 740–800 m npm; polana Facimiech, 460–500 m npm.

4. łąka ziołoroślowa

Stanowisko: Trzy Korony (ŁZ), 900–970 m npm.

5. skraj dolnoregłowego boru jodłowo-świerkowego

Stanowiska: skraj Gojnego Lasu przy Ostrej Skale, 500–540 m npm; Toporzyska, 600–630 m npm.

6. skraj ciepłolubnej buczyny

Stanowisko: Białe Skały, 640–680 m npm.

7. murawa naskalna

Stanowiska: Trzy Korony (MN), ściany skalne opadające na południe i południowy zachód, 800–900 m npm; Podskalnia Góra, ściany skalne opadające na zachód, 600–650 m npm; Homole, 650–700 m npm.

8. murawa kserotermiczna

Stanowiska: Wąwóz Sobczański, lewy brzeg Potoku Sobczańskiego, 580 m npm; Grabczycha, 500–550 m npm; Jaworki, 650–700 m npm.

9. suche pastwisko

Stanowisko: Podłaźce, 460–500 m npm.

Niewielka część materiałów zebranych w Krościenku, Sromowcach Wyżnich i na Nowej Górze pochodzi z bliżej nie określonych środowisk.

W dalszej części pracy autor podaje przy poszczególnych gatunkach tylko stanowiska.

WYKAZ GATUNKÓW

Pamphiliidae

1. *Pamphilius hortorum hortorum* (KLUG, 1808).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Przybajkale. Występuje prawdopodobnie w całej Polsce, ale dotychczas podany tylko z paru miejscowości na Dolnym Śląsku (DITTRICH 1905 i 1909), z Poznania (RUSZKOWSKI 1925), okolic Słupska (KARL 1925), a także z północno-wschodniej części naszego kraju (BRISCHKE i ZADDACH 1865).

Larwa żyje na *Rubus* sp.

Megalodontidae

2. *Megalodontes klugi* (LEACH, 1817).

Materiał: polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ i MN), Białe Skały, Wąwóz Sobczański, Grabczycha, Nowa Góra; razem 18 ♀♀ i 5 ♂♂.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa. W Polsce gatunek rzadki, występuje wyłącznie w ciepłych, dobrze nasłonecznionych miejscach. Podany z Pienin przez NIEZABITOWSKIEGO (1897) oraz OBARSKIEGO (1931a), który używa synonimicznej nazwy *M. spissicornis* KLUG. Poza tym znany z Legnicy (DITTRICH 1905), okolic Sandomierza (OBARSKI 1931a) oraz okolic Olsztyna (BRISCHKE i ZADDACH 1865, ZADDACH 1859).

Larwy żyją na *Laserpitium latifolium* L., *Peucedanum* sp., *Libanotis montana* CR.

Gatunek bardzo charakterystyczny dla Pienin, gdzie jego rośliny żywicielskie występują pospolicie w zespołach typu ciepłych zarośli lub lasów.

Xiphydriidae

3. *Xiphydria camelus* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Kras, 1 ♂.

Rozmieszczenie: cała Europa po Azję Mniejszą, Syberia, Sachalin, Japonia. Występuje w całym kraju, miejscami pospolicie.

Larwy żyją w drewnie brzozy (*Betula* sp.), olszy (*Alnus* sp.), osiki (*Populus tremula* L.).

4. *Konowia megapolitana* BRAUNS, 1884.

Materiał: Kras, 21 VI 1973, 1 ♀, leg. T. HUFLEJT.

Rozmieszczenie: Europa (RFN, NRD, Austria, Węgry, Jugosławia, europejska część ZSRR, Finlandia) oraz Przybajkale. Gatunek mało znany, wszędzie bardzo rzadko spotykany. Z Polski nie był dotychczas podawany.

Larwa żyje prawdopodobnie w drewnie brzozy (*Betula* sp.).

Cephiidae

5. *Cephus cultratus* EVERSMAANN, 1847.

Materiał: Kras, 28 VI 1973, 1 ♀, leg. K. WINNIK; polana Facimiech, 22-27 VI 1973, 5 ♀♀ i 1 ♂, leg. T. HUFLEJT; Trzy Korony (ŁZ), 10 VII 1973, 3 ♀♀, leg. T. HUFLEJT.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz. Gatunek nie podawany dotąd z terenu naszego kraju.

Larwa żyje w źdźbłach *Phleum pratense* L.

Argidae

6. *Aprosthemella melanura* (KLUG, 1812).

Materiał: Podskalnia Góra, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, Iran oraz Syberia. W Polsce gatunek rzadko spotykany, znany tylko z kilku miejscowości na Dolnym Śląsku (DITTRICH 1905).

Larwa żyje na *Lathyrus pratensis* L. i *L. tuberosus* L.

7. *Arge pagana pagana* (PANZER, 1798).

Materiał: Stolarzówka, Białe Skały; łącznie 2 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Mongolia, Mandżuria, Korea, Japonia. Występuje pospolicie w całym kraju.

Larwy na różach (*Rosa* sp.), często szkodliwie.

8. *Arge cyanocrocea* (FÖRSTER, 1771).

Materiał: Kras, polana Facimiech, Wąwóz Sobczański; razem 5 ♀♀.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa, Azja Mniejsza, Iran, Turkmenia, Japonia. Występuje w całej Polsce, w części południowej pospoliciej niż na północy.

Larwa żyje na *Rubus* sp.

9. *Arge enodis* (LINNAEUS, 1767).

Materiał: Kras, polana Facimiech; razem 5 ♀♀.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa, Azja Mniejsza, Iran, Syberia, Korea, Japonia. Gatunek znany z całej Polski.

Larwy żyją na *Salix* sp.

10. *Arge nigripes* (RETZIUS, 1783).

Materiał: Stolarzówka, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, Syberia, Kazachstan, Mongolia. Występuje w całym kraju.

Larwa żyje na *Rosa* sp.

11. *Arge ciliaris* (LINNAEUS, 1767).

Materiał: Białe Skały, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia, Mongolia, Mandżuria. Prawdopodobnie w całej Polsce, ale niezbyt pospolity. Podawany dotąd z Dolnego Śląska (DITTRICH 1905), Poznania (RUSZKOWSKI 1925), okolic Słupska (KARL 1925), Gdańska i Ostródy (BRISCHKE i ZADDACH 1863).

Larwa żyje na *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM.

12. *Arge ustulata* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Stolarzówka, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Mongolia, Korea, Japonia. W Polsce wszędzie pospolity.

Larwa żyje na *Salix* sp., *Betula* sp., *Crataegus* sp., *Vaccinium myrtillus* L., *V. uliginosum* L.

13. *Arge fuscipennis* (HERRICH-SCHAEFFER, 1833).

Materiał: polana Facimiech, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Z Polski gatunek podany jedynie z Książa koło Wałbrzycha (DITTRICH 1905).

Biologia nie znana.

Cimbicidae

14. *Zaraea fasciata* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Stolarzówka, 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia, Japonia. U nas w całym kraju, w górach pospolitszy niż na nizinach. Podawany z Pienin przez NOWICKIEGO (1864) oraz OBARSKIEGO (1931a i 1933).

Larwa żyje na *Lonicera xylosteum* L., *L. tatarica* L., *Symphoricarpos albus* (L.) BLAZE, *Leycesteria* sp.

15. *Zaraea mutica* (THOMSON, 1871).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia, Mongolia. Gatunek rzadko obserwowany. Z Polski podany jedynie z Międzygórze na Dolnym Śląsku (DITTRICH 1905).

Larwa żyje na *Lonicera xylosteum* L., *L. tatarica* L., *L. periclymenum* L.

16. *Zaraea aenea* (KLUG, 1829).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i wschodnia Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza. Występuje niezbyt pospolicie w całej Polsce, w górach częściej spotykany. Z Pienin podany przez WIERZEJSKIEGO (1868).

Larwa żyje na *Lonicera xylosteum* L. i innych wiciokrzewach oraz na *Symphoricarpos albus* (L.) BLAZE.

17. *Abia fulgens* ZADDACH, 1863.

Materiał: Stolarzówka, 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: Pireneje, Alpy, Karpaty, Kaukaz. Gatunek subalpejski. Z Pienin wykazany przez OBARSKIEGO (1931a). Poza tym z Polski podany z okolic Złotoryi na Dolnym Śląsku (DITTRICH 1905).

Biologia nie znana.

*Diprionidae*18. *Monoctenus obscuratus* HARTIG, 1837.

Materiał: Stolarzówka, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa. Gatunek rzadko spotykany. Podawany z okolic Krakowa (NIEZABITOWSKI 1897, OBARSKI 1931a) i Sandomierza (OBARSKI 1931a) oraz północno-wschodniej części naszego kraju (ZADDACH 1859).

Biologia mało znana. Larwy żyją na *Juniperus* sp.

*Tenthredinidae*19. *Strongylogaster mixta* (KLUG, 1814).

Materiał: Trzy Korony (EZ), 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa, Syberia. Z Polski podawany dotychczas jedynie z Dolnego Śląska (DITTRICH 1905 i 1909) oraz Puszczy Białowieskiej (BISCHOFF 1925).

Larwa żyje na *Athyrium filix-femina* (L.) ROTH, *Pteridium aquilinum* (L.) KUHN, *Aspidium* sp.

20. *Melisandra cinereipes* (KLUG, 1814).

Materiał: Kras, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i północna Europa, Kaukaz, Turcja, Mongolia. Występuje dosyć pospolicie w całej Polsce.

Larwa żyje na *Myosotis palustris* (L.) NATHORST i *M. scorpioides* L.

21. *Nesoselandria morio* (FABRICIUS, 1781).

Materiał: Kras, Czorsztyn, Stolarzówka, polana Wyrobek, polana Facimiech, Trzy Korony (MN), skraj Gojnego Lasu; łącznie 7 ♀♀ i 3 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. Pospolity w całej Polsce.

Biologia nie znana.

22. *Selandria serva* (FABRICIUS, 1793).

Materiał: polana Facimiech, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. Gatunek pospolity w całym kraju.

Larwa żyje na różnych gatunkach roślin z rodzin *Gramineae*, *Cyperaceae* i *Juncaceae*.

23. *Loderus vestigialis* (KLUG, 1814).

Materiał: polana Facimiech, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Japonia, Ameryka Pn. Występuje pospolicie w całym kraju.

Larwa żyje na *Equisetum palustre* L. i *E. silvaticum* L.

24. *Dolerus bimaculatus* (GEOFFROY, 1762).

Materiał: Kras, ujście Ociemnego Potoku; razem 3 ♀♀.

Rozmieszczenie: środkowa i północna Europa, Syberia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Equisetum* sp.

25. *Dolerus germanicus germanicus* (FABRICIUS, 1775).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Wąwóz Sobczański; razem 4 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. W całej Polsce pospolicie.

Larwy żyją na *Equisetum palustre* L. i *E. arvense* L. oraz na różnych gatunkach traw (*Gramineae*). Niekiedy wyrządzają szkody w uprawach pszenicy.

26. *Dolerus aericeps* THOMSON, 1871.

Materiał: Wąwóz Sobczański, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. Występuje prawdopodobnie w całym kraju. Dotychczas podawany z kilku miejscowości na Dolnym Śląsku (DITTRICH 1905), z Wielkopolskiego Parku Narodowego (SZULCZEWSKI 1939), okolic Lublina (MICZULSKI 1964) oraz Puszczy Białowieskiej (BISCHOFF 1925).

Larwy żyją na *Equisetum palustre* L.

27. *Dolerus liogaster* THOMSON, 1871.

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Wąwóz Sobczański; razem 4 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Przybajkale. Prawdopodobnie w całej Polsce, chociaż dotychczas podawany jedynie z okolic Krakowa (NIEZABITOWSKI 1897 i 1899) oraz ze Śląska (DITTRICH 1905).

Larwa żyje na *Dactylis* sp., *Festuca* sp., *Poa* sp.

28. *Dolerus gonager* (FABRICIUS, 1781).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Trzy Korony (ŁZ); razem 4 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa. Występuje pospolicie w całym kraju. Z Pienin podany przez NIEZABITOWSKIEGO (1897) z Krościenka.

Larwa żyje na *Agrostis* sp., *Festuca* sp., *Poa* sp. i innych trawach (*Gramineae*).

29. *Dolerus niger* (LINNAEUS, 1767).

Materiał: Kras, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i północna Europa. Pospolity w całej Polsce.

Larwa żyje na *Triticum* sp., *Secale* sp., *Avena* sp., *Hordeum* sp.

30. *Dolerus aeneus* HARTIG, 1837.

Materiał: Stolarzówka, polana Wyrobek, Trzy Korony (ŁZ); razem 2 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Azja Mniejsza, Przybajkale. Pospolity w całej Polsce.

Larwa żyje na *Poa pratensis* L., *Triticum* sp.

31. *Dolerus picipes* (KLUG, 1814).

Materiał: Stolarzówka, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa. Prawdopodobnie w całej Polsce. Podawany z Dolnego Śląska (DITTRICH 1905), okolic Prudnika (TORKA 1929), Skierniewie (OBARSKI 1931b), Gdańska (ZADDACH 1859) i Słupska (KARL 1925) oraz z Wielkopolskiego Parku Narodowego (SZULCZEWSKI 1939) i Puszczy Białowieskiej (BISCHOFF 1925).

Larwy żyją na *Festuca* sp., *Agrostis* sp.

32. *Dolerus nigratus* (MÜLLER, 1776).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Podlaźce; razem 2 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Holcus mollis* L. i *Poa annua* L.

33. *Athalia rosae rosae* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Stolarzówka, Krościenko; razem 1 ♀ i 2 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, Iran, północna część Afryki. Bardzo pospolity w całej Polsce. Z Pienin podany przez NOWICKIEGO (1864) pod synonimiczną nazwą *A. spinarum* F.

Larwy żyją na różnych gatunkach roślin z rodziny *Cruciferae*. Gatunek ten często wyrządza znaczne szkody w uprawach rzepaku (*Brassica napus* L.), kapusty warzywnej (*B. oleracea* L.), rzodkwi zwyczajnej (*Raphanus sativus* L.) i innych roślin przemysłowych należących do rodziny *Cruciferae*.

34. *Athalia circularis circularis* (KLUG, 1815).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Azja Mniejsza. W całej Polsce pospolity.

Larwy żyją na *Arctium lappa* L., *Glechoma hederacea* L., *Plantago* sp., *Veronica* sp., *Capsella* sp., *Lycopus* sp., *Ajuga* sp.

35. *Monostegia abdominalis* (FABRICIUS, 1798).

Materiał: polana Facimiech, 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, Syberia, wschodnia część Ameryki Pn. W całej Polsce dość pospolity.

Larwy na *Lysimachia vulgaris* L. i *L. nummularia* L., *Anagallis* sp. oraz *Glaux maritima* L.

36. *Monosoma pulverata* (RETZIUS, 1783).

Materiał: Kras, Stolarzówka, Czorsztyn; razem 3 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Alnus glutinosa* (L.) GAERTN. oraz *Salix* sp.

37. *Empria baltica* CONDE, 1940.

Materiał: Białe Skąły, 18 V 1974, 1 ♂, leg. J. SAWONIEWICZ.

Rozmieszczenie: Europa. Gatunek nowy dla fauny Polski. W związku z ogólnym szerokim arealem występowania należy spodziewać się, że zamiesz-

kuje obszar całego kraju. Dawniej nie był odróżniany od pokrewnego mu gatunku *E. excisa* THOMSON.

Larwa żyje na *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM.

38. *Empria parvula* (KONOW, 1891).

Materiał: Białe Skały, 1 ♂.

Rozmieszczenie: północna i środkowa Europa. Z Polski podany jedynie z okolic Słupska (KARL 1925).

Biologia nie znana.

39. *Empria longicornis* (THOMSON, 1871).

Materiał: Czorsztyn, 1 ♀.

Rozmieszczenie: północna i środkowa Europa. Z Polski podawany jedynie z okolic Jeleniej Góry (DITTRICH 1905) i Słupska (KARL 1925).

Larwy żyją na *Rubus idaeus* L.

40. *Ametastegia perla* (KLUG, 1814).

Materiał: Kras, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i północna Europa, Syberia. Podawany z okolic Gdańska (BRISCHKE i ZADDACH 1883) oraz północno-wschodniej części naszego kraju (ZADDACH 1859).

Larwy żyją na *Polygonum persicaria* L., *Salix viminalis* L., *Populus* sp. i *Quercus* sp.

41. *Taxonus agrorum* (FALLÉN, 1808).

Materiał: Kras, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Przybajkale. Pospolity w całej Polsce. Podany z Pienin przez NIEZABITOWSKIEGO (1897).

Larwa na *Rubus idaeus* L.

42. *Allantus cinctus* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Podlaże, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Ameryka Pn. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na różnych gatunkach roślin z rodziny *Rosaceae*, szczególnie na *Fragaria* sp., *Rosa* sp., *Rubus* sp.

43. *Eriocampa ovata ovata* (LINNAEUS, 1761).

Materiał: Kras, Czorsztyn; razem 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, zawleczony do Ameryki Pn. W Polsce pospolity. Larwa żyje na *Alnus glutinosa* (L.) GAERTN. i *A. incana* (L.) MNCH. oraz na *Rhamnus* sp.

44. *Eutomostethus ephippium* (PANZER, 1798).

Materiał: Kras, Czorsztyn, Białe Skały; razem 6 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, północna część Afryki, Ameryka Pn. Pospolity w całym kraju.

Larwy żyją na różnych gatunkach traw (*Gramineae*), przede wszystkim na *Poa* sp.

45. *Stethomostus fuliginosus* (SCHRANK, 1781).

Materiał: Kras, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Japonia, Ameryka Pn. Znany z całej Polski.

Larwa żyje na *Ranunculus sceleratus* L.

46. *Rhadinoceraea micans* (KLUG, 1814).

Materiał: Trzy Korony (ŁZ), 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Z Polski gatunek podawany jedynie z Wielkopolskiego Parku Narodowego (SZULCZEWSKI 1939) oraz północno-wschodniej części naszego kraju (ZADDACH 1859).

Larwy żyją na *Iris pseudoacorus* L. oraz na różnych kosaćcach ogrodowych.

47. *Rhadinoceraea bensoni* BENEŠ, 1961.

Materiał: Trzy Korony (ŁZ), 19 V 1974, 2 ♀♀ i 1 ♂, leg. J. SAWONIEWICZ.

Rozmieszczenie: Czechosłowacja, Szwajcaria, Hiszpania, prawdopodobnie występuje także we wschodniej Syberii. Gatunek opisany niedawno ze środkowych Czech, gdzie został znaleziony w zespole *Querceto-Carpinetum* występującym na ciepłych stanowiskach o podłożu wapiennym (BENEŠ 1961). Nowy dla fauny Polski.

Opis niższych stadiów rozwojowych i biologii tego gatunku podał BENEŠ (1973). Rośliną żywicielską larw jest *Lilium martagon* L.

48. *Blennocampa pusilla* (KLUG, 1814).

Materiał: Kras, Stolarzówka, Białe Skąły; razem 3 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na różnych gatunkach róż (*Rosa* sp.).

49. *Claremontia tenuicornis* (KLUG, 1814).

Materiał: Stolarzówka, Trzy Korony (ŁZ), Wąwóz Sobczański; razem 1 ♀ i 4 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia. Z Polski podawany z Oborników Śląskich i Legnicy (DITTRICH 1905) oraz okolic Słupska (KARL 1925) i Gdańska (BRISCHKE i ZADDACH 1883, ? STROBL 1896).

Larwa żyje na *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM.

50. *Claremontia alternipes* (KLUG, 1814).

Materiał: Białe Skąły, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i północna Europa, Mongolia. Znany z całej Polski.

Larwa na *Rubus idaeus* L.

51. *Claremontia puncticeps* (KONOW, 1886).

Materiał: Stolarzówka, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. W Polsce notowany jedynie z okolic Sandomierza (OBARSKI 1931a).

Larwy żyją na *Sanguisorba minor* SCOP. i *S. officinalis* L.

52. *Halidamia affinis* (FALLÉN, 1807).

Materiał: Podskalnia Góra, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Azja Mniejsza, Ameryka Pn. Występuje prawdopodobnie w całej Polsce. Dotychczas podawany z Dolnego Śląska (DITTRICH 1905), okolic Wieliczki (NIEZABITOWSKI 1897), Krakowa (NIEZABITOWSKI 1897, WIERZEJSKI 1868) oraz północno-wschodniej części naszego kraju (ZADDACH 1859).

Larwy żyją na *Galium aparine* L. i *G. mollugo* L.

53. *Aglao stigma aucupariae* (KLUG, 1814).

Materiał: Trzy Korony (ŁZ), Wąwóz Sobczański; razem 2 ♀♀ i 3 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia. Występuje pospolicie w całej Polsce.

Larwy żyją na *Galium boreale* L. i *G. mollugo* L.

54. *Aglao stigma fulvipes* (SCOP OLI, 1763).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Stolarzówka, polana Wyrobek, Trzy Korony (ŁZ), Wąwóz Sobczański, Podłazce; razem 5 ♀♀ i 8 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. U nas wszędzie pospolity.

Larwy żyją na *Galium mollugo* L. i *G. verum* L.

55. *Tenthredopsis litterata* (GEOFFROY, 1785).

Materiał: Białe Skąły, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, północna część Afryki. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na różnych gatunkach traw (*Gramineae*), głównie na *Dactylis glomerata* L.

56. *Tenthredopsis annuligera* (EVERSMANN, 1847).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 4 VII 1973, 1 ♂, leg. T. HUFLEJT; skraj Gojnego Lasu, 12 VII 1973, 1 ♂, leg. T. HUFLEJT; Białe Skąły, 25 VI 1973, 1 ♀, leg. T. HUFLEJT; Wąwóz Sobczański, 13 VII 1974, 1 ♂, leg. J. SAWONIEWICZ.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa, Azja Mniejsza. Element południowy w faunie naszego kraju. Z Polski nie był dotychczas znany.

Larwa żyje na *Brachypodium* sp.

57. *Tenthredopsis tessellata* (KLUG, 1814).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Stolarzówka, polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ), Podłazce; razem 6 ♀♀ i 2 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Azja Mniejsza. W całej Polsce.

Larwy żyją głównie na *Deschampsia caespitosa* (L.) P. B.

58. *Tenthredopsis nassata* (LINNAEUS, 1767).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Stolarzówka, polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ), Białe Skały, Podlaże; razem 17 ♀♀ i 9 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia, Japonia. U nas wszędzie bardzo pospolity. Odznacza się dużą zmiennością w ubarwieniu ciała. Z Pienin wykazany pod synonimiczną nazwą *T. ambigua* KLUG przez NOWICKIEGO (1864) i WIERZEJSKIEGO (1868) oraz jako *T. scutellaris* CAMERON przez NIEZABITOWSKIEGO (1897).

Larwy żyją na różnych gatunkach traw (*Gramineae*), głównie na *Dactylis glomerata* L., *Deschampsia caespitosa* (L.) P. B., *D. flexuosa* (L.) TRIN. oraz na turzycach (*Carex* sp.).

59. *Rhogaster viridis* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Czorsztyn, 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Japonia, Ameryka Pn. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Alnus* sp., *Filipendula* sp., *Sorbus* sp., *Salix* sp., *Populus* sp., *Quercus* sp., *Circaea* sp., *Stellaria* sp., *Rubus* sp.

60. *Rhogaster punctulata* (KLUG, 1814).

Materiał: Trzy Korony (ŁZ), 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. Występuje w całej Polsce, ale jest gatunkiem mniej pospolitym od poprzedniego.

Larwy żyją na *Alnus* sp., *Betula* sp., *Sorbus aucuparia* L., *Salix caprea* L., *Corylus avellana* L., *Fraxinus* sp., *Prunus* sp., *Rosa* sp.

61. *Tenthredo olivacea* KLUG, 1814.

Materiał: Stolarzówka, Trzy Korony (ŁZ); razem 3 ♀♀ i 2 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia, Ameryka Pn. Gatunek borealno-górski. Występuje dosyć pospolicie w części południowej naszego kraju. Wykazany z Pienin przez NIEZABITOWSKIEGO (1897).

Biologia nie znana.

62. *Tenthredo mioceras* (ENSLIN, 1912).

Materiał: Kras, Stolarzówka, Trzy Korony (ŁZ), Białe Skały, Sromowce Wyżnie; razem 15 ♀♀ i 4 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Azja Mniejsza, północny Iran. Gatunek borealno-górski. Z Polski notowany tylko z Tatr (BENSON 1943).

Biologia słabo poznana. Larwy żyją prawdopodobnie na *Ranunculus* sp. i *Heracleum* sp.

63. *Tenthredo mesomelas* LINNAEUS, 1758.

Materiał: Kras, Stolarzówka, Czorsztyn; razem 3 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, Syberia, Japonia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Arctium lappa* L., *Polygonum persicaria* L., *Heracleum* sp., *Ranunculus* sp., *Veronica* sp.

64. *Tenthredo mandibularis* FABRICIUS, 1804.

Materiał: polana Facimiech, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: środkowa Europa, Kaukaz. Występuje niezbyt pospolicie w całej Polsce. Z Pienin podał go NIEZABITOWSKI (1897).

Larwa żyje na *Petasites officinalis* MOENCH i *Tussilago farfara* L.

65. *Tenthredo atra* LINNAEUS, 1758.

Materiał: Stolarzówka, Trzy Korony (ŁZ), Podłaźce; razem 5 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia, Ameryka Pn. W Polsce pospolity.

Larwy tego gatunku żyją na *Brassica napus* L., *Succisa pratensis* MNCH., *Lamium* sp., *Mentha* sp., *Plantago* sp., *Ranunculus* sp., *Sedum* sp., *Menyanthes* sp., *Scabiosa* sp., *Solanum tuberosum* L., a także na *Betula verrucosa* EHRH.

66. *Tenthredo livida* LINNAEUS, 1758.

Materiał: Stolarzówka, polana Facimiech, Czorsztyń; razem 5 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia. Pospolity w całej Polsce. Z Pienin wykazany przez NIEZABITOWSKIEGO (1897).

Larwy żyją na *Pteridium aquilinum* (L.) KUHN, *Epilobium* sp., *Lonicera* sp., *Corylus avellana* L., *Rosa* sp., *Salix* sp., *Sorbus* sp., *Viburnum* sp.

67. *Tenthredo solitaria* SCOPOLI, 1763.

Materiał: polana Facimiech, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa, Kaukaz. Gatunek rzadko obserwowany w Polsce. Podawany dotychczas jedynie z kilku miejscowości na Dolnym Śląsku (DITTRICH 1905), okolic Prudnika (TORKA 1929) i Bydgoszczy (MEYER 1912).

Rośliną pokarmową larw jest *Euphorbia cyparissias* L.

68. *Tenthredo ferruginea* SCHRANK, 1776.

Materiał: Kras, Stolarzówka, polana Facimiech, Czorsztyń; razem 3 ♀♀ i 2 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Japonia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Pteridium aquilinum* (L.) KUHN, *Dryopteris* sp., *Aspidium* sp., *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM., *Prunus* sp., *Alnus* sp., *Salix* sp., *Rubus* sp.

69. *Tenthredo velox* FABRICIUS, 1798.

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, Stolarzówka, polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ i MN), Białe Skąły; razem 11 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. U nas podawany dotychczas tylko z Sudeców (DITTRICH 1905).

Larwy żyją na *Polygonum bistorta* L. Znajdowane były także na *Salix aurita* L. na torfowisku wysokim.

70. *Tenthredo zonula* KLUG, 1814.

Materiał: Trzy Korony (ŁZ), Białe Skąły, Podlaże; razem 4 ♀♀ i 2 ♂♂.

Rozmieszczenie: środkowa i południowa Europa, Azja Mniejsza, północna Afryka. Występuje dosyć pospolicie w całej Polsce.

Larwy żyją na *Hypericum perforatum* L.

71. *Tenthredo amoena* GRAVENHORST, 1807.

Materiał: Stolarzówka, 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa. Znany z całej Polski.

Larwy żyją na *Hypericum perforatum* L.

72. *Tenthredo temula temula* SCOPOLI, 1763.

Materiał: Stolarzówka, polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ), Białe Skąły; razem 3 ♀♀ i 3 ♂♂.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. W całej Polsce.

Larwy żyją na *Ligustrum* sp. i *Origanum* sp.

73. *Tenthredo maculata semseyi* MOCSÁRY, 1883.

Materiał: Białe Skąły, 1 ♀.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Notowany ze Śląska (ENSLIN 1918).

Znane są jedynie larwy formy typowej *T. maculata maculata* GEOFFROY, które żyją na *Brachypodium* sp. i innych trawach (*Gramineae*).

74. *Tenthredo marginella* FABRICIUS, 1793.

Materiał: Stolarzówka, Homole; razem 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz. Znany z całej Polski, z Pienin wykazany przez NIEZABITOWSKIEGO (1899).

Larwy żyją na *Origanum vulgare* L., *Lycopus* sp., *Mentha* sp., *Plantago* sp.

75. *Tenthredo acerrima* BENSON, 1952.

Materiał: polana Wyrobek, 15 VII 1973, 1 ♀, leg. T. HUFLEJT; Stolarzówka, 9–15 VIII 1973, 2 ♀♀, leg. A. RODZIEWICZ, 25 VII 1972, 1 ♀, leg. K. WINNIK; Nowa Góra, 15 VIII 1955, 1 ♀, leg. W. BAZYLUK; Sromowce Wyżnie, 3–5 VIII 1956, 1 ♀, leg. W. KULERSKI.

Rozmieszczenie: Europa, Turcja, Przybajkale. Gatunek nowy dla fauny Polski. Występuje prawdopodobnie w całym kraju, ale dawniej nie był odróżniany od *T. arcuata* FORSTER. Ponieważ także następny podany tutaj gatunek, *T. schaefferi* KLUG, był często mylony z *T. arcuata* FORSTER, konieczne jest nowe, krytyczne opracowanie występowania w Polsce tych trzech pokrewnych sobie gatunków w oparciu o rewizję grupy „*arcuata-schaefferi*” dokonaną przez BENSONA (1959).

Samców z grupy „*arcuata-schaefferi*”, których w Pieninach zebrano 60 sztuk, autor nie oznaczał w związku ze słabo opracowanymi dla nich kryteriami taksonomicznymi.

Rośliną pokarmową larw *T. acerrima* BENS. jest *Lotus corniculatus* L.

76. *Tenthredo schaefferi* KLUG, 1814.

Materiał: Białe Skały, Wąwóz Sobczański, Podłaźce; razem 3 ♀♀.

T. schaefferi forma *perkinsi* (MORICE, 1919).

Materiał: Stolarzówka, polana Wyrobek, Trzy Korony (ŁZ), Białe Skały, Krościenko, Sromowce Wyżnie, Jaworki; razem 101 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, północny Iran, Syberia. Występuje prawdopodobnie w całej Polsce. Forma typowa wykazana z Pienin przez NIEZABITOWSKIEGO (1897). Dane o występowaniu na tym terenie gatunku *T. arcuata* FORSTER, znajdujące się w pracach NIEZABITOWSKIEGO (1897) i OBARSKIEGO (1931a), należy najprawdopodobniej odnieść do *T. schaefferi* f. *perkinsi* (MORICE).

Larwy żyją na *Trifolium repens* L. Liczne występowanie tego gatunku na terenie łąk pienińskich pozwala przypuszczać, że rośliną żywicielską może być także *T. montanum* L.

77. *Tenthredo flava* PODA, 1761.

Materiał: Kras, ujście Ociemnego Potoku, polana Facimiech; razem 4 ♀♀ i 6 ♂♂.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Pospolity w całej Polsce.

Rośliną żywicielską larw jest *Aegopodium podagraria* L.

78. *Tenthredo trabeata* KLUG, 1814.

Materiał: polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ), Białe Skały; razem 3 ♀♀.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Gatunek górski. U nas podawany z Tatr (NIEZABITOWSKI 1897 i 1899, NOWICKI 1864, WIERZEJSKI 1868) oraz Sudetów i Wrocławia (DITTRICH 1905 i 1909).

Biologia nie znana.

79. *Tenthredo albicornis* FABRICIUS, 1781.

Materiał: Stolarzówka, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: środkowa Europa, Syberia. Znany z całej Polski, z Pienin wykazany przez NIEZABITOWSKIEGO (1897).

Larwy żyją na *Angelica* sp.

80. *Cuneala koehleri* (KLUG, 1814).

Materiał: Kras, ujście Ociemnego Potoku; razem 6 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Gatunek górski. Z Polski podawany z Dolnego Śląska (DITTRICH 1905), Pokrzywny koło Prudnika (TORKA 1929), Tatr i Babiej Góry (NIEZABITOWSKI 1897 i 1899).

Biologia nie znana.

81. *Pachyprotasis rapae* (LINNAEUS, 1767).

Materiał: Kras, ujście Ociemnego Potoku, Stolarzówka, polana Wyrobek, polana Facimiech, Trzy Korony (ŁZ), Białe Skały, Wąwóz Sobczański, Podłaźce, Czorsztyn, Sromowce Wyżnie; razem 10 ♀♀ i 3 ♂♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Japonia, Ameryka Pn. Bardzo pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Betonica* sp., *Scrophularia* sp., *Solidago* sp., *Fraxinus* sp., *Antirrhinum* sp., *Stachys* sp.

82. *Pachyprotasis variegata* (FALLÉN, 1808).

Materiał: Stolarzówka, polana Facimiech; razem 2 ♀♀.

Rozmieszczenie: środkowa i północna Europa, Syberia, Japonia. Znany z całego kraju, ale mniej pospolity od poprzedniego.

Larwy żyją na *Solanum tuberosum* L., *Digitalis lutea* L. i *D. purpurea* L.

83. *Macrophya montana* (SCOPOLI, 1763).

Materiał: polana Facimiech, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, północna Afryka. Z Polski podawany dotychczas z Dolnego Śląska (DITTRICH 1905), Prudnika (TORKA 1929), Tatr (NIEZABITOWSKI 1897) i okolic Sandomierza (OBARSKI 1931a).

Larwy żyją na *Rubus* sp. i *Alnus* sp.

84. *Macrophya ribis* (SCHRANK, 1781).

Materiał: doliny nad Gródkiem, 1 ♂.

Rozmieszczenie: środkowa Europa, Kaukaz. U nas pospolity w całym kraju.

Larwy na *Geranium silvaticum* L. i *Sambucus nigra* L.

85. *Macrophya albicincta* (SCHRANK, 1776).

Materiał: Kras, ujście Ociemnego Potoku, Białe Skały; razem 2 ♀♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, północny Iran, zachodnia Syberia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Sambucus nigra* L., *S. racemosa* L. i *Valeriana officinalis* L.

86. *Macrophya duodecimpunctata* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Kras, ujście Ociemnego Potoku, Stolarzówka, polana Facimiech; razem 5 ♀♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na różnych gatunkach traw (*Gramineae*) i turzyc (*Carex* sp.).

87. *Macrophya pallidilabris* A. COSTA, 1895.

Materiał: Stolarzówka, 23 VI 1973, 1 ♀, leg. T. HUFLEJT; Trzy Korony (ŁZ), 7-10 VII 1973, 1 ♀ i 2 ♂♂, leg. T. HUFLEJT, 27 VI 1973, 1 ♂, leg. K. WINNIK; Białe Skały, 25 VI 1973, 1 ♀, leg. T. HUFLEJT, 26 VI 1973, 1 ♀, leg. K. WINNIK; Wąwóz Sobczański, 22 VI 1973, 1 ♀, leg. K. WINNIK.

Rozmieszczenie: środkowa Europa. Gatunek nowy dla Polski.

Biologia nie znana.

88. *Hoplocampa chrysorrhoea* (KLUG, 1814).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 7 V 1972, 2 ♀♀, leg. K. WINNIK.

Rozmieszczenie: Europa. Gatunek nowy dla Polski.

Larwy żyją na *Ribes grossularia* L. i *Prunus spinosa* L.

89. *Priophorus pallipes* (LEPELETIER, 1823).

Materiał: Białe Skały, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Syberia, Japonia, Ameryka Pn. Bardzo pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Crataegus* sp., *Fragaria* sp., *Prunus* sp., *Rosa* sp., *Rubus* sp., *Corylus* sp., *Sorbus* sp., *Alnus* sp., *Betula verrucosa* EHRH.

90. *Priophorus morio* (LEPELETIER, 1823).

Materiał: Wąwóz Sobczański, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Iran, Syberia, Japonia, Ameryka Pn., zawleczony do Nowej Zelandii. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Rubus* sp. i *Sorbus aucuparia* L.

91. *Priophorus ulmi* (LINNAEUS, 1758).

Materiał: Stolarzówka, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza. W całej Polsce.

Larwy żyją na *Ulmus* sp.

92. *Cladius pectinicornis* (GEOFFROY, 1785).

Materiał: Stolarzówka, 1 ♀ i 1 ♂.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz, Azja Mniejsza, północny Iran, północna Afryka, Syberia, Japonia. Pospolity w całej Polsce.

Larwy żyją na *Rosa* sp., *Fragaria* sp., *Sanguisorba officinalis* L., *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM.

93. *Nematus lucidus* (PANZER, 1801).

Materiał: ujście Ociemnego Potoku, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Kaukaz. Z Polski gatunek podawany dotąd jedynie z Wrocławia (DITTRICH 1905) i okolic Gdańska (BRISCHKE i ZADDACH 1875).

Larwy żyją na *Crataegus* sp. i *Prunus* sp.

94. *Nematinus luteus* (PANZER, 1805).

Materiał: doliny nad Gródkiem, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa, Syberia. W Polsce wszędzie pospolity.

Larwy żyją na *Alnus* sp.

95. *Nematinus fuscipennis* (LEPELETIER, 1823).

Materiał: Czorsztyn, 1 ♀.

Rozmieszczenie: Europa. Znany z całej Polski.

Larwy żyją na *Alnus* sp.

PODSUMOWANIE

Autor podaje 95 gatunków rośliniarek (*Symphyla*) z Pienin, z czego 81 jest nowych dla tego regionu, a 8 gatunków nie było dotychczas wykazywanych z terenu naszego kraju. Na podstawie danych z literatury faunistycznej (NIEZABITOWSKI 1897 i 1899, OBARSKI 1931a) powyższą listę należy uzupełnić o następujących 11 gatunków, nie stwierdzonych w materiale opracowanym przez autora: *Pamphilus depressus* SCHRANK, *Urocerus gigas* L., *Abia sericea* L., *Gilpinia hercyniae* HTG., *Dolerus anticus* KLUG, *Tenthredo vespa* RETZ., *T. sobrina* EV., ? *T. arcuata* FORST., *Macrophya blanda* F., *M. albipuncta* FALL. i *Nematus pavidus* LEP. Liczba znanych z Pienin gatunków rośliniarek wynosi więc obecnie 106.

Na podstawie opracowanych materiałów, chociaż mało licznych i niekompletnych, można stwierdzić, że fauna rośliniarek tego wyjątkowego w naszym kraju pod względem warunków fizjograficznych obszaru, jakim są Pieniny, przedstawia się niezwykle ciekawie. Obok gatunków górskich (*Abia fulgens*, *Tenthredo trabeata*, *Cuneala koehleri*) i borealno-górskich (*Tenthredo olivacea*, *T. mioceros*) występuje tutaj także szereg gatunków ciepłolubnych, południowo-europejskich, których północna granica zasięgu przebiega przez Polskę (*Megalodontes klugi*, *Tenthredopsis annuligera*, *Tenthredo sobrina*). Szczególnie nad tymi ostatnimi gatunkami należałoby podjąć dokładniejsze badania. Prawdopodobnie dla niektórych spośród nich Pieniny okażą się najbardziej na północ wysuniętym obszarem występowania.

Akademia Rolnicza
Instytut Ochrony Lasu i Drewna
02-528 Warszawa, Rakowiecka 26/30

PIŚMIENNICTWO

- BENEŠ K. 1961. *Rhadinoceraea bensoni* n. sp., a new sawfly from Czechoslovakia (*Hym.*, *Tenthredinidae*). Acta Soc. ent. Bohem. (Čsl.), Praha, **58**: 152-156, 8 ff.
- BENEŠ K. 1973. The life history and juvenile stages of *Rhadinoceraea bensoni* BENEŠ (*Hymenoptera*, *Tenthredinidae*). Acta Soc. ent. Bohem. (Čsl.), Praha, **70**: 49-54, 12 ff., 1 t.
- BENSON R. B. 1943. The green British species of *Tenthredo* (*Hymenoptera Symphyta*). Entomologist, London, **76**: 133-144, 15 ff.
- BENSON R. B. 1951-58. *Hymenoptera Symphyta*. Handb. Ident. Brit. Ins., Vol. 6, Part 2, Section a, b, c. London, 252 pp., 815 ff.
- BENSON R. B. 1959. Revision of the European sawflies of the *Tenthredo arcuata-schaefferi* complex (*Hymenoptera: Tenthredinidae*). Proc. roy. ent. Soc. London, Ser. B, London, **28**: 93-102, 11 ff.
- BISCHOFF H. 1925. *Hymenoptera (Aculeata, Ichneumonidae, Chalastogastra)*. W: Beiträge zur Natur- und Kulturgeschichte Lithauens und angrenzender Gebiete. Abh. bayer. Akad. Wiss., München, Suppl. **6-9**: 278-337.
- BRISCHKE C. G. A., ZADDACH G. 1863. Beobachtungen über die Arten der Blatt- und Holzwespen. Schr. phys.-ökon. Ges. Königsberg, Königsberg, **4**: 83-124.

- BRISCHKE C. G. A., ZADDACH G. 1865. Beobachtungen über die Arten der Blatt- und Holzwespen. Schr. phys.-ökon. Ges. Königsberg, Königsberg, **6**: 104–202, 1 t.
- BRISCHKE C. G. A., ZADDACH G. 1875. Beobachtungen über die Arten der Blatt- und Holzwespen. Schr. phys.-ökon. Ges. Königsberg, Königsberg, **16**: 23–89, 3 tt.
- BRISCHKE C. G. A., ZADDACH G. 1883. Beobachtungen über die Arten der Blatt- und Holzwespen. Schr. naturf. Ges. Danzig, Danzig, N. F., **5**: 201–328, 8 tt.
- DITTRICH R. 1905. Verzeichnis der bisher in Schlesien aufgefundenen Hymenopteren. II. *Chalastogastra*. Z. Ent., Breslau, N. F., **30**: 23–47.
- DITTRICH R. 1909. Hymenopterologische Bemerkungen. Jh. Ver. schles. Ins.k. Breslau, Breslau, **2**: 38–46.
- ENSLIN E. 1918. Die *Tenthredinoidea* Mitteleuropas. Berlin, 790 pp., 154 ff.
- GUSSAKOVSKIJ V. V. 1935. Rogohvosty i pilil'sčiki, č. 1. Fauna SSSR, N. S., Nasekomye perepončatokrylye, T. 2, vyp. 1. Moskva–Leningrad, 452 pp., 82 ff.
- GUSSAKOVSKIJ V. V. 1947. Pilil'sčiki (*Tenthredinoidea*), č. 2. Fauna SSSR, N. S., Nasekomye perepončatokrylye, T. 2, vyp. 2. Moskva–Leningrad, 234 pp., 121 ff.
- KARL O. 1925. *Tenthredinoidea* aus der Umgebung von Stolp. Abh. Ber. pommer. naturf. Ges., Stettin, **6**: 39–44.
- LORENZ H., KRAUS M. 1957. Die Larvensystematik der Blattwespen (*Tenthredinoidea* und *Megalodontidea*). Berlin, 339 pp., 435 ff.
- MEYER R. 1912. Die Tenthrediniden der Provinz Posen. Z. naturw. Abt. dtsh. Ges. Posen, Posen, **19**: 69–74, 3 ff.
- MICZULSKI B. 1964. Błonkówki (*Hymenoptera*) w biocenozie upraw rzepaku. Część I. Rośliniarki (*Symphyla*). Pol. Pismo ent., Ser. B, Wrocław, **35–36**: 189–201, 2 tt.
- NIEZABITOWSKI E. 1897. Przyczynek do fauny rośliniarek (*Phytophaga*) Galicyi. Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, **32**: 63–74.
- NIEZABITOWSKI E. 1899. Materyały do fauny rośliniarek (*Phytophaga*) Galicyi. Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, **34**: 3–18.
- NOWICKI M. 1864. Przyczynek do owadniczej fauny Galicyi. Kraków, 87 pp.
- OBARSKI J. 1931a. Materyały do fauny rośliniarek (*Tenthredinoidea*, *Hymenoptera*) Polski. Fragm. faun. Mus. zool. pol., Warszawa, **1**: 361–370.
- OBARSKI J. 1931b. Przyczynek do fauny *Tenthredinoidea* Polski. Pol. Pismo ent., Lwów, **10**: 40–50.
- OBARSKI J. 1933. Rośliniarki i Trzpienniki (*Chalastogastra*) polskich lasów. Pol. Pismo ent., Lwów, **12**: 145–172.
- RUSZKOWSKI J. 1925. Rośliniarki (*Tenthredinoidea*) nowe dla Wielkopolski. Pol. Pismo ent. Lwów, **4**: 14–18.
- STROBL G. 1896. Beiträge zur geographischen Verbreitung der Tenthrediniden. Wien. ent. Ztg., Wien, **15**: 143–144.
- SZULCZEWSKI J. W. 1939. Błonkówki (*Hymenoptera*). Część I. Liściarki (*Tenthredinoidea*). Pr. monogr. Przyr. wielkop. Parku nar., Poznań, 30 pp.
- TORKA V. 1929. Blattwespen Oberschlesiens. Z. Ent., Breslau, **17**: 1–7.
- VERZHUTSKIJ B. N. 1966. Pilil'sčiki Pribajkala. Moskva, 163 pp., 44 ff.
- VERZHUTSKIJ B. N. 1973. Opredelitel' ličnikov rogohvostov i pilil'sčikov Sibiri i Dal'nego Vostoka. Moskva, 140 pp., 80 ff.
- WIERZEJSKI A. 1868. Przyczynek do fauny owadów błonkoskrzydłych (*Hymenoptera*). Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, **2**: 108–120.
- ZADDACH G. 1859. Beschreibung neuer oder wenig bekannter Blattwespen aus dem Gebiete der preussischen Fauna. Königsberg, 39 pp.

РЕЗЮМЕ

[Заглавие: Материалы к изучению сидячебрюхих (*Hymenoptera*, *Symphyla*) Пенинов]

Автор приводит из польской части Пенинов 95 видов *Symphyla*, 8 из которых являются новыми для фауны Польши. Это: *Konowia megapolitana* BRAUNS, *Cephus cultratus* EV., *Empria baltica* CONDE, *Rhadinoceraea bensoni* BENEŠ, *Tenthredopsis annuligera* (EV.), *Tenthredo acerrima* BENS., *Macrophya pallidilabris* A. COSTA и *Hoplocampa chrysorrhoea* (KLUG).

SUMMARY

[Title: Contribution to the knowledge of the sawfly fauna (*Hymenoptera*, *Symphyla*) of the Pieniny, Poland]

Basing on materials collected in the Pieniny Mts. (West Carpathians) the author gives a list of 95 species belonging to the *Symphyla*. The following 8 species were found for the first time in Poland: *Konowia megapolitana* BRAUNS, *Cephus cultratus* EV., *Empria baltica* CONDE, *Rhadinoceraea bensoni* BENEŠ, *Tenthredopsis annuligera* (EV.), *Tenthredo acerrima* BENS., *Macrophya pallidilabris* A. COSTA and *Hoplocampa chrysorrhoea* (KLUG).
